

El Concurs de Museus (1917-1936) del Cartell de Premis de l'Institut d'Estudis Catalans

GABRIEL ALCALDE GURT

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Universitat de Girona

L'any 2005, l'Associació de Museòlegs de Catalunya va instaurar el Premi de Museologia de l'AMC. Segons es publicava en la primera convocatòria, "l'objectiu és reconèixer tant les trajectòries professionals dels museòlegs de Catalunya com els aspectes més destacats i transcendents dels treballs que desenvolupen els museus del país". Es tracta d'un guardó honorífic convocat bianualment amb dues modalitats: una destinada a reconèixer "trajectòries professionals" i l'altra a "projectes, exposicions, experiències i activitats" rellevants. En les tres convocatòries realitzades fins al moment de redactar aquest article, s'ha concedit més d'un premi en cada una de les dues modalitats.¹

Aquesta no ha estat la primera vegada que a Catalunya s'institueix un guardó relacionat amb els museus. L'Institut d'Estudis Catalans, en el marc del seu Cartell de Premis, va establir un concurs dedicat als museus, que es va convocar en diverses edicions entre els anys 1917 i 1936.

L'organització del Concurs de Museus va ser responsabilitat del Servei

de Catalogació i Foment dels Museus Locals. Constituït el 1917, formava part de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, i es va afegir als altres serveis creats en anys anteriors, el de Conservació i Catalogació de Monuments (1914), el de Conservació i Catalogació d'Arxius i Biblioteques d'Interès Històric (1914) i el d'Investigacions Arqueològiques (1915).²

El nom va patir lleugeres variacions entre l'any en què es va instituir i el 1936, moment a partir del qual va deixar d'existir. A la documentació relacionada amb la comptabilitat, s'hi observa que la denominació de Servei de Catalogació i Foment dels Museus Locals es manté des de la seva creació fins a l'any 1924; en la de 1925, se l'anomena Conservació de Museus, i, entre 1931 i 1936, s'hi troba esmentat com a Servei de Conservació de Museus (1931),³ Foment de Museus (1932, 1934)⁴ o Foment de Museus Locals (1933).⁵

El Servei de Catalogació i Foment dels Museus Públics i Locals va tenir com a única funció la convo-

¹ AMC. «Premis de Museologia de Catalunya, un guardó de reconeixement professional de caràcter bianual», *Mnemòsine, Revista Catalana de Museologia*, núm. 3 (2006) p. 279-281.

² BALCELLS, A.; PUJOL, E. (2002). *Història de l'Institut d'Estudis Catalans. 1907-1942*, Barcelona, Editorial Afers.

³ *Relació de les operacions d'ingressos i pagaments efectuades per la comptaduria de l'Institut d'Estudis Catalans durant l'any 1931 per compte del Servei de Conservació de Museus*. Arxiu de l'IEC.

⁴ *Relació de les operacions d'ingressos i pagaments fetes per la comptaduria de l'Institut d'Estudis Catalans durant l'any 1932 per compte de Foment de Museus*. Arxiu de l'IEC.

⁵ *Relació de les operacions d'ingressos i pagaments fetes per la comptaduria de l'Institut d'Estudis Catalans durant l'any 1933 per compte de Foment de Museus Locals*. Arxiu de l'IEC.

catòria i la concessió dels guardons del Concurs de Museus. Per tant, la seva activitat va ser limitada i molt diferent a la d'altres serveis de la Secció Històrico-Arqueològica, per exemple el d'arqueologia,⁶ que disposava de personal propi i d'un pressupost considerable.

Aquesta concreció de la seva activitat es constata en la comptabilitat dels diferents anys que hem consultat⁷ en la qual s'observa com, en totes les anualitats, els únics ingressos que té el Servei de Museus són les subvencions que rep de la Generalitat, la Mancomunitat o la Diputació de Barcelona per a l'organització del concurs, i les seves despeses són només les relacionades amb els pagaments dels premis, els impostos vinculats a les ajudes rebudes i els ingressos que fa a la Secció Històrico-Arqueològica com a contribució per les despeses del servei.

OBJECTIUS I FUNCIO DEL CONCURS

A l'acta de la Secció Històrico-Arquística corresponent al 12 de febrer de 1917, s'hi troba reflectida la motivació de l'inici de l'establiment d'aquest concurs: "Del Govern civil s'ha rebut un ofici notificant que la Diputació de Barcelona ha pres l'acord següent: *Se autoriza al Instituto de Estudios Catalanes para organizar todo lo relativo al Servicio de Catalogación y Fomento de los Museos públicos locales, con cargo a la partida 182, de dos mil pesetas*".

Tenint en compte aquesta comunicació, l'Institut va acordar convocar un concurs de museus locals,

establint-hi els criteris següents: "Es concediran dos premis, un de 1.500 i un altre de 500 pessetes; per concedir-los s'atendrà a l'organització científica del museu; s'admetran en el concurs tots els museus d'arqueologia o d'art, públics i situats en terra de llengua catalana, amb la sola excepció dels de la ciutat de Barcelona; l'import dels premis es destinarà a millorar el museu a que es concedeixi, deixant al mateix conservador la indicació de les necessitats del museu, l'atenció de les quals sigui més urgent o convenient."⁸ També es fa ressò de l'inici d'aquest concurs l'*Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, en què es fa referència que, en l'any 1917, "una quantitat ha estat per primera vegada consignada en el pressupost d'enguany de la Diputació i destinada al foment i catalogació dels museus públics locals. L'administració d'aquesta quantitat ha estat encomanada a la Secció. Aquesta ha cregut que avui la inversió més convenient a donar-li era convocar un Concurs de Museus."⁹

La creació d'aquest premi dedicat als museus se situa en el context general de la política cultural de la Mancomunitat, que havia estat constituïda tres anys abans. Balcells i Pujol, en el seu llibre sobre l'Institut d'Estudis Catalans, assenyalen que, per a la Mancomunitat, aquesta institució "es va convertir en un organisme d'assessorament i control tècnic dels serveis de més marcat caràcter científic i d'alta cultura" i que, en aquells moments, a Catalunya "es pot parlar, en realitat, d'una actuació conjunta entre

⁶ GRACIA, F.; CORTADELLA, J. «La institucionalització de la arqueologia en Catalunya: el Servei d'Investigacions Arqueològiques del Institut d'Estudis Catalans», A: BELEN, M.; BELTRAN, J. (2007) (editors), *Las instituciones en el origen y desarrollo de la arqueología en España: 257-322*, Sevilla, Universidad de Sevilla.

⁷ 1917, 1919-20, 1920-21, 1921-22, 1922-23, 1924-25, 1931, 1932, 1933, 1934 i 1935. Arxiu de l'IEC.

⁸ IEC, Secció Històrico-Arqueològica, acta de la sessió del 12 de febrer de 1917. Arxiu de l'IEC.

⁹ «Memòria presentada per la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans als excel·lentíssims senyors president de la Diputació de Barcelona i Alcalde de Barcelona donant compte dels treballs fets durant l'any 1917», *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, MCMXV-XX, pàg. XXIV.

Diputació i Mancomunitat i, doncs, d'una sola política encaminada a mig termini a reforçar el nou poder polític autòcton.”¹⁰ En aquest context, la Diputació de Barcelona va subvencionar l'Institut d'Estudis Catalans els anys 1917, 1918 i 1919 per a la convocatòria del Concurs de Museus, i la Mancomunitat de Catalunya ho va fer en els anys 1921, 1922 i 1925.

Amb la supressió de la Mancomunitat per la Dictadura de Primo de Rivera, el juliol de 1925, l'Institut d'Estudis Catalans va perdre el reconeixement oficial i les subvencions públiques que rebia, mentre que les atribucions dels seus serveis passaren a la Diputació de Barcelona.¹¹ En aquest marc, i pel que fa referència a la temàtica d'aquest article, la Diputació de Barcelona va deixar d'encarregar les funcions de suport als museus a l'Institut d'Estudis Catalans. La nova situació queda reflectida en el document de comptabilitat d'aquell any del servei de museus locals, en què hi ha constància que es realitza un pagament, el 22 d'octubre de 1925, “a la secció Històrica, com a import del saldo del dia d'avui per atendre a la liquidació total dels deutes de l'Institut feta amb motiu d'haver-se encarregat directament d'aquest servei la Diputació de Barcelona”, amb el qual es liquiden els comptes del servei de museus.¹²

Amb la creació de la Generalitat de Catalunya, l'any 1931, es torna a encarregar a l'IEC, entre d'altres funcions, la convocatòria del Concurs de Museus. Amb aquesta inten-

ció, l'Institut rep una subvenció de la Generalitat per atorgar l'esmentat premi (1932, 1933, 1934).

Les bases de les primeres quatre convocatòries del Concurs de Museus són idèntiques. Se centren a premiar una institució, i a donar un accésit a una altra, “que ofereixi una millor organització científica i majors garanties d'eficàcia per a l'estudi”; ha de ser un “museu públic i situat a Catalunya o en qualsevol altra terra de llengua catalana”, i “queden exclosos del concurs els museus situats a la ciutat de Barcelona”; la valoració es fa a partir de la documentació que ha de presentar el conservador (història del museu, composició, estat dels treballs d'inventari, memòries, catàlegs...)¹³ En aquestes primeres quatre convocatòries, es preveu la concessió d'un premi de 1.500 pesetes i un accésit de 500.

La convocatòria del Cartell de Premis de 1921 és diferent de les anteriors, i aquesta nova modalitat es manté fins a la de 1923. En aquests anys, el concurs premia “al director, conservador o funcionari d'un museu o col·lecció pública, situats a Catalunya o en qualsevol altra terra de llengua catalana, que presenti una monografia relativa a un objecte o bé a una secció o sèries del museu o col·lecció.”¹⁴ A partir d'aquesta edició, canvia també el repartiment de la dotació; ara es dona un guardó de 1.000 pesetes i dos accessits de 500. Aquests imports es mantenen iguals fins a la convocatòria del XIII Cartell de Premis el 1933.

---

¹⁰ BALCELLS; PUJOL..., pàg. 95.

¹¹ *Institut d'Estudis Catalans. 1907-2007. Un segle de cultura i ciència als Països Catalans* (2007), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

¹² *Relació de les operacions d'ingressos i pagaments fetes per la Comptaduria de l'Institut d'Estudis Catalans per compte de Conservació de Museus*, Arxiu de l'IEC.

¹³ *Institut d'Estudis Catalans. Cartell de Premis 1917*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

¹⁴ *Institut d'Estudis Catalans. Cartell de Premis 1921*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

En la de l'any 1932, les bases canvien i passen a ser semblants a les de 1923, si bé aquesta vegada no està restringida als directors, conservadors o funcionaris dels museus, i els treballs tant poden ser inèdits com publicats a partir de la data de la convocatòria del cartell. A més, es preveu que si el concurs quedés desert es podria destinar l'import del premi a una monografia ja publicada.¹⁵

En el XIV Cartell, de 1934, les bases del Concurs de Museus tornen a canviar i presenten un plantejament similar a les de 1917. A partir d'aquest any, no es premia un treball, sinó que, de nou, com a l'inici, aquest va dirigit als museus.¹⁶ Es dona un guardó i un accèssit al "museu que ofereixi una millor organització científica i majors garanties d'eficàcia per a l'estudi". A diferència, però, de l'edició de 1917, a partir de la de 1934, els museus de la ciutat de Barcelona no n'estan exclosos i es preveu que, si el concurs quedés desert, l'import es podria concedir al millorament o a la instal·lació d'un museu. Aquestes bases es mantenen fins a la darrera convocatòria del premi, el 1936, i en les XIV, XV i XVI edicions, el repartiment de la dotació del Concurs de Museus canvia i passa altra vegada a un premi de 1.500 pessetes i un accèssit de 500.

LES CONVOCATÒRIES I ELS GUANYADORS

Les relacions dels premis de l'Institut, i també del Concurs de Museus, han estat publicades en diverses ocasions. Per exemple, el fullet de la

convocatòria del XVI Cartell de Premis, del 1936, inclou una llista dels guanyadors de les diferents edicions que havien tingut lloc fins en aquells moments.¹⁷ Albert Balcells i Enric Pujol,¹⁸ en un dels annexos del seu llibre sobre la història de l'Institut, en publiquen una, ordenada cronològicament, del conjunt dels premis de l'IEC entre 1914 i 1936 i, alhora indiquen, per a cada guardó i en cada una de les edicions, alguna de les característiques i el seu guanyador. També en publiquen d'altres Alexandre Galí¹⁹ o Ramon Aramon.²⁰ A partir d'aquestes informacions, i també de la documentació relacionada amb els premis, especialment la correspondència, conservada a l'arxiu de l'IEC, es poden relacionar els cartells de museus, qui es va presentar a cada convocatòria, qui la va guanyar, qui en va fer el dictamen i algunes altres característiques més.

El Concurs de Museus es va convocar un total de tretze vegades:

- **Cartell de Premis de 1917.** El lliurament va tenir lloc l'abril de 1917. S'hi varen presentar el Museu Arqueològic Artístic Episcopal de Vic, el Museu Arqueològic Diocesà de Mallorca, el Museu Arqueològic Diocesà de Solsona i el Museu d'Art de l'Empordà. Els informes els va fer Guillem M. de Brocà i de Montagut, Francesc Martorell i Trabat i Joaquim Miret i Sans. El guanyador fou el Museu Arqueològic Artístic Episcopal de Vic. L'import del premi es va fer efectiu a Mn. Josep Gudiol Cunill. Es va concedir l'accèssit al Museu Arqueològic

1. El Museu Arqueològic Artístic Episcopal de Vic (1923), guanyador de la primera edició del Concurs de Museus. Fotografia: Josep Salvany Blanc. © Biblioteca de Catalunya.

2. El Museu Arqueològic Diocesà de Lleida (1917), guanyador de la tercera edició del Concurs de Museus. Fotografia: Josep Salvany Blanc. © Biblioteca de Catalunya.

3. El Museu Diocesà de Tarragona (1919), guanyador de la segona edició del Concurs de Museus. Fotografia: Josep Salvany Blanc. © Biblioteca de Catalunya.

4. Sales de la secció d'arqueologia del Museu Arqueològic Diocesà de Solsona en els anys 20. Fotografia: Mn. Serra Vilaró. © Museu Diocesà i Comarcal de Solsona.

5. Mn. Manuel Trens, conservador del Museu Diocesà de Barcelona, guanyador del Concurs de Museus convocat el 1923. © Museu Diocesà de Barcelona.

6. La pinacoteca gòtica del Museu Diocesà de Tarragona (voltants de 1935), tema d'estudi del treball de Mn. Pere Batlle i Huguet guanyador del Concurs de Museus convocat el 1935. © Museu Diocesà de Tarragona.

¹⁵ Institut d'Estudis Catalans. *XIIè Cartell de Premis. 3 d'abril de 1932*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

¹⁶ Institut d'Estudis Catalans. *XIVè Cartell de Premis, 23 d'abril de 1934*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

¹⁷ Institut d'Estudis Catalans. *XVIè Cartell de Premis. 23 abril 1936*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

¹⁸ BALCELLS; PUJOL..., pàgs. 331-340.

¹⁹ GALÍ, A. (1986). *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya. 1900-1936. Llibre XVII. Institut d'Estudis Catalans*, Barcelona, Fundació Alexandre Galí.

²⁰ ARAMON, R. (1955). «Els premis de l'Institut», *XXVè Cartell de Premis. Institut d'Estudis Catalans*, pàgs. 7-35, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

Diocesa de Mallorca i la dotació es pagà a Mn. Antoni M. Alcover, que en aquells moments era el president de la Secció Filològica de l'Institut.

El treball guanyador l'havia escrit Mn. Josep Gudiol el 1916, el va publicar el 1918, a Vic, amb el títol *El Museu Arqueològic-Artístic Episcopal de Vich. Historial y organisa-ció. Memòria escrita en desembre de 1916 optant al premi de 1500 pessetes, en el primer concurs de museus organitzat pel Institut d'Estudis Catalans i al Museu Episcopal de Vich concedit*, i aquell mateix any l'havia publicat també a la *Gazeta de Vich*.

- **Cartell de Premis de 1918.** S'hi va presentar només el Museu Diocesà de Tarragona, amb una memòria de Mn. Jaume Bofarull i Cendra, el seu director. Es va concedir l'abril de 1918 al museu tarragoní i la ponència dictaminadora havia anat a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Joaquim Miret i Sans.
- **Cartell de Premis de 1919.** Es va concedir l'abril de 1919 i el va guanyar el Museu Arqueològic Diocesà de Lleida, amb una memòria presentada per Mn. Joan Fusté Vila, conservador. També hi havia optat el Museu Arqueològic Diocesà de Solsona. La ponència dictaminadora va anar a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch. La proposta guanyadora es va publicar el 1924 fent constar que es tractava de la *Memòria llorejada amb lo premi al Concurs de Museus de l'Institut d'Estudis Catalans l'any MCMVIII*.²¹
- **Cartell de Premis.** El mateix any 1919, en el mes d'agost, es va convocar de nou el premi, tot i que el lliurament no es féu fins al maig de 1921. El guanyador va ser el Museu Arqueològic Diocesà de Solsona i va ser Mn. Joan Serra Vilaró qui, en nom de la institució, en va rebre l'import. Es va concedir també un accèssit al Museu Municipal de Manresa, per la proposta realitzada per Joaquim Sarret i Arbós *Museu Municipal de Manresa. Catàleg per a presentar al Concurs de Museus de l'Institut d'Estudis Catalans*; el corresponent pagament es féu efectiu a l'autor, que n'era el conservador. Aquests dos museus havien estat els únics que s'havien presentat al concurs. La ponència dictaminadora va anar a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch.
- **Cartell de Premis de 1921.** Es va convocar l'abril de 1921 i el lliurament va tenir lloc l'abril de 1922. El guanyador va ser Mn. Josep Gudiol Cunill amb el treball *Catàleg dels llibres i manuscrits anteriors a l'any 1700 del Museu Episcopal de Vich*. També s'hi havien presentat Joaquim Folch i Torres, director dels Museus d'Art i Arqueologia de Barcelona, amb la monografia *La ceràmica de Paterna*, i Joaquim Sarret i Arbós, amb el treball *Sigil·lografia manresana*. La ponència dictaminadora va anar a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch.

El treball premiat va ser publicat amb el títol "Catàleg dels llibres ma-

²¹ FUSTÉ, J. (1924). *El Museu Arqueològic de la Diòcesi de Lleida. Història, organització i importància del mateix*, Lleida, Impremta Mariana.

nuscrits anteriors al segle XVIII del Museu Episcopal de Vich” al *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya* en tres lliuraments, en els volums sisè (1925), setè (1932) i vuitè (1934). També s’edità, en un únic volum, a Barcelona, el 1934, indicant que es tractava d’un “Treball premiat en el concurs de museus de 1922, de l’Institut d’Estudis Catalans”.

- **VII Cartell de Premis, 1922.** Es va convocar el 1922 i el lliurament es va fer el mes de maig de 1923. El va guanyar Joaquim Folch i Torres, director dels Museus d’Art i d’Arqueologia de Barcelona, amb el treball *Museu de la Ciutadella. La pintura romànica damunt taula. Els frontals. Els altars. Catàleg*. No se n’hi va presentar cap més. Els ponents varen ser Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch.
- **VIII Cartell de Premis, 1923.** Es va convocar el 1923 i es va concedir l’abril de 1924. Només s’hi va presentar Mn. Manuel Trens, conservador del Museu Diocesà de Barcelona, que el va guanyar amb el treball *Les pintures murals romàniques de Polinyà i Barberà*. La ponència dictaminadora va anar a càrrec de Francesc Martorell Trabal i Ramón d’Alòs-Moner i de Dou.
- **XI Cartell de Premis, 1931.** En el fullet de la convocatòria del XI Cartell de Premis, publicat el maig de 1931, no hi consta el Concurs de Museus, però es va concedir el maig de 1932. Els ponents varen ser Josep Puig i Cadafalch i Ferran de Segarra i de Siscart. Va guanyar el

premi Mn. Eduard Junyent, conservador del Museu Episcopal de Vic, amb el treball *Catàleg d’hostiaris i neulers del Museu Episcopal de Vic*. També s’hi havien presentat Esteve Batlle Ametlló amb *Un grup de pintures i escultures del Museu d’Art Contemporani de Barcelona d’últims del segle XVIII al primer terç del segle XIX*; Marc Jesús Bertran amb *El Museu del Teatre de Barcelona* i Lluís Mas Gomis, secretari de la Junta directiva del Museu de Sabadell, amb *Com devien ésser els telers primitius*.

- **XII Cartell de Premis, 1932.** Es va convocar l’abril de 1932 i es va concedir el 1933. S’hi va presentar únicament el treball *Museu de trofeus i relíquies històrics de l’Arxiu Municipal de València* de Miquel Duran i Tortajada, que la ponència dictaminadora formada per Josep Puig i Cadafalch i Francesc Martorell i Trabal va considerar que no reunia prou condicions per ser premiat. A partir d’aquesta decisió i d’acord amb les bases del concurs, es va acordar cedir l’import del premi a Chandler Rathfon Post. En una carta adreçada pel president de l’IEC a Post es manifesta que “en otorgar-vos aquesta distinció l’Institut ha tingut en compte la vostra gran obra *A History of Spanish Painting* en la part que ha estat publicada aquests anys darrers”.²²
- **XIII Cartell de Premis, 1933.** Es va convocar l’abril de 1933 i la concessió va tenir lloc l’abril de 1934. Només s’hi va presentar el treball *El retaule de la Mare de*

²² Carta del President de torn adreçada a Chandler Rathfon Post, datada a Barcelona, 8 de maig de 1933. Arxiu IEC.

Déu de la Catedral Metropolitana i Primada de Tarragona de Joan Sutrà i Viñas. Es va premiar aquest, si bé es va fer constar que “amb la concessió del premi la Secció ha volgut manifestar el seu interès per aquest treball, potser no prou complet, i d’una manera més especial distingeix l’obra conjunta de les monografies publicades pel Sr. Sutrà relatives a obres d’art catalanes.”²³ La ponència dictaminadora va anar a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch. L’any 1935, Sutrà el va editar al *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*.²⁴

- **XIV Cartell de Premis, 1934.** La convocatòria es va fer el febrer de 1934 i el lliurament va tenir lloc l’abril de 1935. No s’hi va presentar cap treball i, d’acord amb el que preveïen les bases, es va acordar entregar l’import del premi a un museu català. El centre escollit fou el Museu de Poblet, que en aquells moments s’estava formant i l’import del premi es va lliurar a Eduard Toda. A més, en l’acta de la reunió de la Secció Històrico-Artística es volgué fer “una menció especial a l’esforç que representa el nou museu instal·lat al Palau Nacional de Montjuïc, al que l’Institut no podria pas atorgar cap premi atès que el museu de la ciutat ja havia estat premiat en un dels concursos anteriors.”²⁵ La ponència dictaminadora va estar a càrrec de Francesc Martorell i Trabal i Josep Puig i Cadafalch.

- **XV Cartell de Premis, 1935.** Es va convocar l’abril de 1935 i el

lliurament es féu l’abril de 1936. Només es va presentar un treball, al qual es va concedir el premi. Era de Mn. Pere Batlle i Huguet, conservador del Museu Diocesà de Tarragona, i portava com a títol *La col·lecció de pintures gòtiques del Museu Diocesà de Tarragona i la seva nova instal·lació*. Els ponents foren Josep Puig i Cadafalch i Jaume Massó i Torrents.

- **XVI Cartell de Premis, 1936.** La convocatòria es va fer l’abril de 1936 i el termini de presentació dels treballs era el dia 1 de març de 1937. Ja en plena Guerra Civil, no es presentà cap treball per optar al Concurs de Museus ni tampoc va tenir lloc aquell any la concessió dels premis de l’Institut.

CONCLUSIONS

El Concurs de Museus va constituir una manera de subvencionar els museus catalans per la Mancomunitat i la Generalitat. Cal remarcar, per tant, l’interès mostrat per l’administració envers les institucions del país. Amb tot, però, la dotació global del Concurs, que no varia de les 2.000 pessetes entre 1917 i 1936, no constituïa una part excessivament important dins dels pressupostos de l’Institut, en què, per exemple, el Servei d’Investigacions Arqueològiques podia tenir el 1932 un pressupost proper a les 50.000 pessetes.²⁶ Aquests imports poder ser indicatius del fet que el servei dedicat als museus tenia una atenció discreta en el si de l’Institut d’Estudis Catalans.

En el període en què es va convocar el Concurs, el mapa de museus

²³ IEC. Acta de la sessió de 9 d’abril de 1934, Arxiu IEC.

²⁴ SUTRÀ, J. (1935). “El Retaule de la Mare de Déu de la Catedral de Tarragona”, *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm. 476, pàgs. 18-31.

²⁵ IEC. Acta de la sessió de 8-IV-35, Arxiu de l’IEC.

²⁶ GRACIA; CORTADELLA (2007).

de Catalunya estava format per un nombre relativament considerable de centres, de temàtiques i d'àmbits territorials diversos; així, per exemple, l'any 1936, n'existien més d'una trentena, alguns de locals, d'altres de provincials i diocesans i d'altres d'àmbit català, dedicats a temàtiques diferents, i dependents de les administracions o de l'Església catòlica. En aquest marc, i tenint en compte els dèficits econòmics que, amb tota seguretat, patien tots o quasi tots els centres, és remarcable el fet que, de les dotze edicions en què es va concedir el Concurs, en una es va declarar desert i en una altra no es va concedir a la proposta presentada, i que els accèssits previstos en totes les convocatòries només es van atorgar en dues edicions. De manera general, hi va haver poca participació; en sis de les dotze edicions només s'hi va presentar una proposta, en una altra no hi va optar cap i en dues més tan sols dues.

Observant la composició de les comissions dictaminadores es pot suposar que degué donar-se una certa continuïtat en els criteris pel que fa als atorgaments. Francesc Martorell i Trabal, secretari de la Secció Històrico-Artística, i Josep Puig i Cadafalch, president de la Secció Històrico-Artística i dirigent de la Lliga, a més de president de la Mancomunitat (1917-1923), l'un o l'altre o tots dos alhora, varen formar part de les comissions dictaminadores de totes les edicions del concurs.

Quant als tipus de museus premiats, es constaten unes certes coincidències. En cinc de les sis edicions en

les quals se'n reconeixia un, els premiats varen ser museus diocesans o episcopals i en tres de les sis altres en què s'atorgava a un treball presentat per responsables dels museus o per estudiosos, els premiats foren religiosos, mentre que, en una altra, el treball estava dedicat a un element artístic conservat en una catedral. Aquesta reiteració en el reconeixement dels centres museístics propietat de l'Església catòlica cal vincular-la a la importància dels fons que allotjaven aquests museus i també al fet que tenien al capdavant persones molt qualificades que exercien les funcions de conservadors o directors, a diferència d'altres institucions, com per exemple les locals, que difícilment disposaven de personal qualificat, i aquest fet comportava unes majors possibilitats de presentar propostes al concurs susceptibles de ser premiades. També, però, cal tenir present que aquesta prioritització de les aportacions econòmiques cap als museus eclesiàstics, considerats com a públics, ja que el concurs estava reservat a centres amb aquesta atribució, suposava una opció de caràcter ideològic.

El Concurs de Museus del Cartell de Premis de l'Institut d'Estudis Catalans, la convocatòria del qual segueix els avatars de la història de Catalunya dels primers anys del segle XX, constitueix un reflex més de l'interès de les administracions catalanes pels museus i el patrimoni cultural.

